

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра юридичної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор НАВС
полковник поліції
Станіслав Гусаров
2021

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ
для підготовки фахівців за ступенем вищої освіти магістр
за спеціальністю 053 «Психологія»
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Статус дисципліни – вибіркова
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – соціальні та поведінкові науки (05)
Спеціальність – психологія (053)
Освітня програма – психологія
Форми здобуття вищої освіти – заочна
Мова навчання – українська
Форма підсумкового контролю – екзамен

Київ – 2021

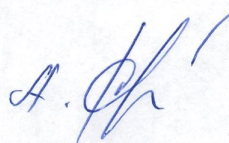
Робоча програма з навчальної дисципліни «Психологія розвитку професійної кар'єри» складена відповідно до програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальністю 053 «Психологія», за заочною формою навчання.

Розробники:

Вікторія Литвин – викладач кафедри юридичної психології, кандидат юридичних наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри юридичної психології
Протокол від 25.02 2021 року № 11

**Завідувач кафедри
юридичної психології**

Олена КУДЕРМІНА

Схвалено науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ
Протокол від 22.03 2021 року № 8

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни
Робоча програма переглянута на 202 /202 н.р. без змін; зі змінами .
(Додаток_).

протокол засідання кафедри від
____.____ 202_ № ____

Завідувач кафедри

Олена КУДЕРМІНА

протокол науково-методичної ради

від ____ . ____ .202_ № ____

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

Робоча програма переглянута на 202 /202 н.р. без змін; зі змінами
(Додаток_).

протокол засідання кафедри від

____.____ 202_ № ____

Завідувач кафедри

Олена КУДЕРМІНА

протокол науково-методичної ради

від ____ . ____ .202_ № ____

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Предметом «Психологія розвитку професійної кар'єри» вивчення навчальної дисципліни виступає психологічна сутність особистісної працеорієнтації; психологічні мотивації та стимулювання до праці.

Міждисциплінарні зв'язки:

Забезпечуючі дисципліни: загальна психологія, соціальна психологія, вікова психологія, вступ до спеціальності, психологія кар'єри.

Забезпечувані дисципліни: «Психологія кар'єри», «Основи психологічного консультування», «Профорієнтація та профвідбір», «Психологія управління».

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

Тема 1. Поняття, типологія та етапи кар'єри

Тема 2. Детермінанти професійного становлення особистості

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою дисципліни сформувати систему знань про кар'єру фахівця, набути практичні навички профорієнтації; задоволення потреби організації в кваліфікованих кадрах і ефективного використання їх з урахуванням можливостей самореалізації кожного працівника, вироблення вмінь супроводження адаптації молодих фахівців до професії.

- Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія конфліктів в організаціях» є опанування знань про психологічні особливості трудової діяльності людини й усвідомлення закономірностей професійного становлення і особистісного зростання майбутніх професіоналів; сприяння професійному самовизначенню; отримання знань зі специфіки здійснення професійної кар'єри працівниками в різних галузях.

1.2. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- методи, за допомогою якої можна виявляти кар'єрні спрямування особистості;
- специфіку і значущість трудової професійної діяльності в сучасних соціокультурних умовах;
- найважливіші закономірності здійснення трудової діяльності фахівцями.

вміти:

- застосовувати отримані знання в практичній діяльності;
- враховувати гендерні аспекти кар'єрної орієнтації працівниками;
- з'ясувати специфіку методів психології праці;
- вміти класифікувати основні та додаткові методи психологічного дослідження трудової діяльності.

- 1.3. Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти:

- *Інтегральна компетентність*

- Здатність вирішувати складні завдання та проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення дослідження та (або) здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

- *Загальні компетентності*

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Додаткові соціально-особистісні компетентності (навички):

ЗК 11. Формування «soft skills»:

- *індивідуальних*: тайм-менеджмент; гнучкість/здатність адаптуватися; організація простору; властивість ефективно приймати рішення та вирішувати проблеми; вміння чітко ставити завдання і формулювати цілі; позитивне мислення та оптимізм;
- *комунікативних*: креативність; логіка; менеджмент знань та інформації; навички формування гармонійних міжособистісних відносин; здатність чітко виражати власні думки та взаємодіяти з різними типами людей; здатність відповідати аргументовано, зрозуміло, вчасно і ввічливо; вміння працювати в команді;
- *управлінських*: володіння навичками психологічного впливу; уміння вирішувати проблемні ситуації.

- *Фахові компетентності*

- ФК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

- *Додаткові фахові компетентності, визначені за освітньою програмою:*

- ФК10. Здатність самостійно розробляти проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.

- *Програмні результати навчання*

- ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

- ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

- ПРН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

- ПРН8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

- *Додаткові програмні результати навчання, визначені за освітньою програмою:*

- ПРН11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин / 2 кредити ECTS.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри юридичної психології, які безпосередньо проводять заняття, або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою k015@naiaau.kiev.ua.

2. Структура навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття, типологія та етапи кар'єри

Поняття кар'єри. Підходи до дослідження професійної кар'єри: теорія професійного становлення Д.Сьюпера; узгоджувальні, диференційні, феноменологічні підходи, підходи з позицій розвитку; психодинамічний напрямок; сценарна теорія; підходи з позицій прийняття рішення; психолого-акмеологічний підхід І.Д.Ладанова. Широке та вузьке розуміння кар'єри. Типи кар'єр (професійна та внутрішньоорганізаційна).

Стадії професійного вибору Е.Гінзберга. Типологія Дж.Голланда.

Варіанти сценаріїв професійного розвитку фахівця. Моделі професійної діяльності Л.М.Мітіної. Стадії професійного становлення та розвитку: ставлення стадії особистості до професії Т.В.Кудрявцева, професійно орієнтована періодизація Є.А.Клімова, етапи становлення професіонала А.К.Маркової, етапи професійної зрілості Дж.Сьюпера, стадії професійного становлення Е.Ф.Зеєра.

Кризи професійного становлення фахівця. Фактори, що визначають кризи професійного розвитку. Технології ефективного подолання кризи.

Тема 2. Детермінанти професійного становлення особистості

Поняття особистісного та професійного розвитку людини. Внутрішні та зовнішні фактори професійного розвитку. Протиріччя професійного становлення фахівця як рушійна сила розвитку та кар'єрного зростання. Особистісні особливості, що обмежують кар'єрне зростання. Психологічні бар'єри професійного розвитку Р.Х.Шакурова, Е.Е.Симанюк, D.T. Hall та P. M. Mirvis. Психологічна готовність до професійної діяльності. Фактори професійної успішності (стартові, соціально-демографічні, професійно-кваліфікаційні, психологічні, психофізіологічні). Особистісні якості, які впливають на кар'єрне зростання фахівця. Професійна спрямованість фахівця.

Самооцінка, життєві цілі та планування кар'єри. Самопрезентація, складання резюме та психологічні особливості проходження співбесіди. Стимулювання, регулювання та супровід кар'єри. Негативні психологічні наслідки завершення кар'єри. Конструювання кар'єри в контексті життєвого шляху.

Особливості професійного становлення психолога.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		заочна форма навчання	
Кількість кредитів ЕКТС – 2	Галузь знань «Соціальні та поведінкові науки» (05) Спеціальність: «Психологія» (053)	Вибіркова	
Кількість розділів – 1		Рік підготовки: 2-й	
Загальна кількість годин – 60		Семестр 3-й	
		Лекції 6 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи здобувача вищої освіти –	Ступінь вищої освіти: магістр	Семінарські 8 год.	
		Практичні 6 год.	
		Самостійна робота 40 год.	
		Вид контролю:	
		Екзамен	

3. Структура залікового кредиту (тематичний план)

Назва теми	Всього годин	Л	Сем	ПЗ	Самост. робота
Тема 1. Поняття, типологія та етапи кар'єри	28	2	4	2	20
Тема 2. Детермінанти професійного становлення особистості	32	4	4	4	20
Форма контролю –					
Всього	60	6	8	6	40

4. Плани семінарських та практичних занять Плани семінарських занять

Тема 1. Поняття, типологія та етапи кар'єри

Семінарське заняття – 4 год.
Практичне заняття – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття кар'єри
2. Стадії професійного становлення та розвитку фахівця

3. Кризи професійного становлення фахівця
4. Фактори, що визначають кризи професійного розвитку
5. Технології ефективного подолання кризи

Тема 2. Детермінанти професійного становлення особистості

Семінарське заняття – 4 год.

Навчальні питання:

1. Поняття особистісного та професійного розвитку людини.
2. Внутрішні та зовнішні фактори професійного розвитку.
3. Психологічні бар'єри професійного розвитку
4. Фактори професійної успішності
5. Професійна спрямованість фахівця.

Практичне заняття – 4 год.

Навчальні питання:

1. Самооцінка, життєві цілі та планування кар'єри.
2. Самопрезентація, складання резюме та психологічні особливості проходження співбесіди.
3. Стимулювання, регулювання та супровід кар'єри.
4. Негативні психологічні наслідки завершення кар'єри.
5. Особливості професійного становлення психолога.

5. Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Поняття, типологія та етапи кар'єри

Терміни для конспектування

Трудова діяльність. Кар'єра. Психологія кар'єри.

Теми для написання реферативних повідомлень

1. Розвиток і сучасний стан психології розвитку кар'єри в Україні та за кордоном
2. Проблема розвитку професійної кар'єри фахівців в умовах ринкової економіки

Тема 2. Детермінанти професійного становлення особистості

Терміни для конспектування

Динаміка розвитку. Продуктивність праці. Несприятливі функціональні стани. Професійна орієнтація.

Теми для написання реферативних повідомлень

1. Конструювання кар'єри в контексті життєвого шляху
2. Кар'єрні орієнтації сучасної особистості
3. Форми психолого-педагогічної підтримки особистості в розвитку її професійної кар'єри

6. Методи навчання та контролю

Методи навчання

Словесні

Розповідь-пояснення використовується під час навчання здобувачів на протязі лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повість, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповісти, дохідливості та доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та студентом, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати здобувачів на активізацію отриманих знань. Саме з допомогою їх викладач активізує діяльність здобувачів, ставлячи їм запитання для розмірковування, розв'язання проблемної ситуації.

Лекція служить для пояснення теми; її типовими ознаками є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, введення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

Наочні методи

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та показі власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

Практичні методи: розв'язок задач, виконання практичних робіт. Ці методи не несуть нової навчально-пізнавальної інформації, а служать лише для закріплення, формування практичних умінь при застосуванні раніше набутих знань.

Навчальна робота під керівництвом викладача – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, вирішування тестів.

Методи контролю

Перевірка глибини засвоєння знань, рівня сформованості навичок та умінь здобувачів відбувається у формі поточного, проміжного та підсумкового видів контролю.

Поточний контроль здійснюється через оцінювання усних відповідей щодо проблем для обговорення, передбачених планом семінарських занять, а також шляхом:

- проведення експрес-опитувань,
- тестування,
- підготовки доповідей і рефератів,
- написання самостійних і модульних контрольних робіт.

При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань слухачів і вміння застосовувати їх на практиці.

Проміжний контроль передбачає перевірку рівня засвоєння студентами теоретичного і практичного матеріалу модулів, що здійснюється в межах семестру наприкінці планового вивчення тем змістового модуля.

Рівень практичних навичок оцінюється в процесі вирішування студентами тестових завдань за тематикою дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після закінчення вивчення дисципліни.

7. Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю

1. Поняття кар'єри
2. Підходи до дослідження професійної кар'єри
3. теорія професійного становлення Д.Сьюпер
4. Психолого-акмеологічний підхід І.Д.Ладанова
5. Типи кар'єри
6. Задачі і напрямки розвитку психології кар'єри
7. Методологічні принципи системного підходу в психології кар'єри
8. Сценарії професійного розвитку фахівця
9. Моделі професійної діяльності Л.М.Мітіної.
10. Ставлення стадії особистості до професії Т.В.Кудрявцева
11. Професійно орієнтована періодизація Є.А.Клімова
12. Етапи становлення професіонала А.К.Маркової
13. Етапи професійної зрілості Дж.Сьюпера
14. Стадії професійного становлення Е.Ф.Зесра
15. Кризи професійного становлення фахівця
16. Фактори, що визначають кризи професійного розвитку
17. Технології ефективного подолання кризи
18. Поняття особистісного та професійного розвитку людини
19. Внутрішні та зовнішні фактори професійного розвитку
20. Протиріччя професійного становлення фахівця як рушійна сила розвитку та кар'єрного зростання
21. Особистісні особливості, що обмежують кар'єрне зростання
22. Психологічні бар'єри професійного розвитку
23. Психологічна готовність до професійної діяльності
24. Фактори професійної успішності
25. Особистісні якості, які впливають на кар'єрне зростання фахівця
26. Професійна спрямованість фахівця
27. Планування кар'єри
28. Стимулювання, регулювання та супровід кар'єри
29. Негативні психологічні наслідки завершення кар'єри
30. Конструювання кар'єри в контексті життєвого шляху
31. Професійна консультація як елемент системи професійної орієнтації
32. Професійний добір та професійний відбір як складові системи професійної орієнтації
33. Поняття професійного самовизначення особистості

34. Методи, які застосовуються в системі професійної орієнтації
35. Психологічні проблеми професійної переорієнтації особи
36. Психологічні особливості професійного навчання: неперервна професійна освіта
37. Становлення та розвиток наукових уявлень про працю.
38. Психологія кар'єри як галузь науки
39. Психологічна інтерпретація праці і професії
40. Особистісна орієнтація професійної діяльності та підготовка до неї
41. Розвиток особистості в процесі професіоналізації
42. Професіогенез особистості
46. Професійна орієнтація та методи профорієнтації
43. Особистість фахівця як суб'єкт творчої діяльності та професійного становлення
44. Психологічні проблеми стимулювання трудової діяльності та мотивація праці
45. Психологія кар'єри в системі наукового знання.
46. Психологія працездатності та професійний потенціал сучасного працівника
47. Самореалізація особистості у різних видах професійної діяльності
48. Професійне самовизначення
49. Загальна характеристика професійної освіти
50. Загальні уявлення про трудову діяльність
51. Загальнонаукові уявлення про працю та кар'єру
52. Професія як система соціальних відношень між людьми у трудовій діяльності
53. Трудовий пост та його структура
54. Класифікація професій та ергатичні функції професій
55. Особливості взаємодії особистісного та професійного становлення на різних етапах життєвого шляху
56. Особистісний та професійний розвиток
57. Основні методи психології кар'єри
58. Стадії професійного вибору Е.Гінзберга
59. Типологія Дж.Голланда
60. Групова динаміка. Кооперація, конформізм, конкуренція
61. Поняття кар'єри
62. Стадії професійного становлення та розвитку фахівця
63. Кризи професійного становлення фахівця
64. Фактори, що визначають кризи професійного розвитку
65. Технології ефективного подолання кризи
66. Поняття особистісного та професійного розвитку людини.
67. Внутрішні та зовнішні фактори професійного розвитку.

68. Психологічні бар'єри професійного розвитку
69. Фактори професійної успішності
70. Професійна спрямованість фахівця.
71. Самооцінка, життєві цілі та планування кар'єри.
72. Самопрезентація, складання резюме та психологічні особливості проходження співбесіди.
73. Стимулювання, регулювання та супровід кар'єри.
74. Негативні психологічні наслідки завершення кар'єри.
75. Особливості професійного становлення психолога.
76. Трудова діяльність. Кар'єра. Психологія кар'єри.
77. Розвиток і сучасний стан психології розвитку кар'єри в Україні та за кордоном
78. Проблема розвитку професійної кар'єри фахівців в умовах ринкової економіки
79. Динаміка розвитку. Продуктивність праці. Несприятливі функціональні стани. Професійна орієнтація.
80. Конструювання кар'єри в контексті життєвого шляху
81. Кар'єрні орієнтації сучасної особистості
82. Форми психолого-педагогічної підтримки особистості в розвитку її професійної кар'єри.
83. Поняття особистісного та професійного розвитку людини.
84. Внутрішні та зовнішні фактори професійного розвитку.
85. Протиріччя професійного становлення фахівця як рушійна сила розвитку та кар'єрного зростання.
86. Особистісні особливості, що обмежують кар'єрне зростання. Психологічна готовність до професійної діяльності.
87. Фактори професійної успішності (стартові, соціально-демографічні, професійно-кваліфікаційні, психологічні, психофізіологічні).
88. Особистісні якості, які впливають на кар'єрне зростання фахівця. Професійна спрямованість фахівця.
89. Стимулювання, регулювання та супровід кар'єри.
90. Особливості професійного становлення психолога.

8. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
	Залік	
Мах 60%	Мах 40%	Мах 100%

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	відмінне виконання

85–89	Добре	B	вище середнього рівня
75–84		C	загалом хороша робота
66–74	задовільно	D	непогано
60–65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35–59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1–34		F	необхідне повторне вивчення курсу

10.Рекомендована література

Основна

1. Акмеологія з основами психології кар'єри: Навч.-метод. посібн. / О.М. Гавалешко (уклад.). – Чернівці: Рута, 2004. – 84 с.
2. Антонова Н.О. Кризові явища у професійному становленні студентів-психологів та психологів-практиків // Актуальні проблеми психології. – Т. V: Психофізіологія. Психологія праці. Експериментальна психологія. / За ред. С.Д. Максименка. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2007. – Вип. 6. – С. 3 – 9.
3. Бандурка.М., Бочарова С.П., Землянская Е.В. Основы психологии управления: Учебник для вузов МВД. – Х.: Изд-во Ун-та внутренних дел, 1999. – 525с.
4. Бондаренко І.І. Психологічні умови ефективної професійної адаптації психологів-початківців: Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.01 / Інститут психології ім. Г.С.Костюка АПН України. – К., 2004. – 19 с.
5. Василькова О.І. Сучасні проблеми психології криз професійного розвитку вчителя // Актуальні проблеми психології. – Т. V: Психофізіологія. Психологія праці. Експериментальна психологія. / За ред. С.Д. Максименка. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2007. – Вип. 7. – С. 60 – 68.
6. Вілложаніна Т.А. Динаміка ціннісно-сміслової сфери особистості в процесі професійного становлення майбутніх психологів: Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.07 / Інститут психології ім. Г.С.Костюка АПН України. – К., 2006. – 22 с.
7. Заводчиков Д. П. Психология карьеры: учебное пособие / Д. П. Заводчиков, М. В. Кормильцева. Екатеринбург, 2012. 156 с.
8. Зеер, Э.Ф. Психология профессионального образования – М.: Академия, 2013. – 416 с.
9. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения/ Е.А. Климов. – М.: Академия, 2012. – 304 с.
10. Крайг Г. Психология развития / Г. Крайг, Д. Бокум. Санкт-Петербург: Питер, 2005. 944 с.
11. Кокун О.М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця: Монографія. – К.: ДП "Інформ.-аналіт. агенство", 2012. – 200 с.

12. Личность и профессия: психологическая поддержка и сопровождение: учебное пособие / под ред. Л. М. Митиной. Москва: Академия, 2005. 336 с.
13. Максименко С.Д. Генеза здійснення особистості. – К.: ТОВ "КММ", 2006. – 240 с.
14. Максименко С.Д., Щербан Т.Д. Професійне становлення молодого вчителя: Навч. посіб. для студ. пед. вузів. – Ужгород: Закарпаття, 1998. – 105 с.
15. Малхазов О.Р. Психологія праці: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 208 с.
16. Маркова А. К. Психология профессионализма. Москва, 1996. 312 с.
17. Мова Л.В. Психологічні особливості забезпечення особистісної самореалізації майбутніх психологів у процесі фахової підготовки: Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.07 / Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. – К., 2003. – 20с.
18. Панок В.Г. Основні напрямки професійного становлення особистості практичного психолога у вищій школі.// Практична психологія та соціальна робота. – К., 2003. – № 4. – С. 14 – 17.
19. Професійна кар'єра особистості в сучасних умовах: монографія / В.Т.Лозовецька. Київ, 2015. 279с.
20. Пряжников Н. С. Психология труда и человеческого достоинства. Москва: Академия, 2005. 480 с.
21. Рибалка В.В. Психологія праці особистості: Навч.-метод. посіб. – К.-Кременчук: ПП Щербатих, 2006. – 76 с.
22. Сыманюк Э.Э. Психологические барьеры профессионального развития личности. Практико-ориентированная монография. – М.: Московский психолого-социальный институт, 2005. – 252 с.
23. Ткачук В.Г., Хапко В.Е. Психофизиология труда: конспект лекций. – К.: МАУП, 1999. – 88 с.
24. Шнейдер, Л. Б. Психология карьеры:учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры /Л. Б. Шнейдер, З. С. Акбиева, О. П. Цариценцева. —2-е изд. — М. : Издательство Юрайт, 2018. — 187 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.visnyk-international.uzhnu.edu.ua>
2. http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2018/45.pdf
3. <http://www.psy.msu.ru>
4. <http://psylib.kiev.ua/>
5. www.psychology.net.ru